

ԳԻՐԲ ԵՆ ՄԱՄՈՒԼ

ՆԻԷՐ ՀԱՅԱՍՏ. ՀԱՆՐ. ԳՐԱԴԱՐԱՆՆԵՐ

Ամերիկայի Շիֆագո քաղաքում ապրող Աստիկ Տէվէնեանը Հայաստանի Հանրային Գրադարանին նւիրել է իր 40,000 գրքից բաղկացած հարուստ գրադարանը, որ արդէն ստացել է Երեսնամուս Գրադարանը կազմել է 25 տարւայ ընթացքում եւ, ի միջի այլոց, բովանդակում է նոյս հաւաքածուներ արեւմտահայ գրականութիւնից, ինչպէս նաեւ հազարաւոր հրատարակութիւններ: Հայաստանի Հանր. Գրադարանում յատուկ սենեակ է յատկացւած Տէվէնեանի նւիրած գրքերի համար:

ՈՆ. ԱՆՈՓԵԱՆԻ ԵՐԿԵՐԸ

Մեզ հաղորդում են, որ Հայաստանի Պետկրատը որոշել է հրատարակել հանգուցեալ բանաստեղծ Ոնոփիոս Անոփեանի երկերի ժողովածուն, որի կազմութիւնն ու խմբագրութիւնը յանձնւած է բանաստեղծ Սիմ. Բաբիեանին: Արդէն հաւաքւած են Անոփեանի տպւած եւ անտիպ բանաստեղծութիւնները եւ յանձնւած արտագրութեան: Բնագրի համեմատութիւնից յետոյ, պիտի կազմի հատորը, որին կցւելու է եւ բանաստեղծի կենսագրութիւնը:

ԽԱԶ. ԱՐՈՎԵԱՆԻ ՄԱՍԻՆ

Մոսկւայում, «Նշանաւոր Մարդկանց կեանքը» մատենաշարում, յոյս է տեսել վ. վահանեանի ռուսերէն ընդարձակ աշխատութիւնը «ԽԱԶԱՏՈՒՐ ԱՐՈՎԵԱՆ» վերնագրով: Հատորը բաղկացած է 320 էջից եւ պատկերազարդ է: Յաւելւածում առաջ են բերւած «Հայկական Օրագրու-

թիւն» հանդէսի մասին փաստաթղթեր՝ հանւած Կազանի համալսարանի դիւանից: Գրքին կցւած են հարուստ ծանոթութիւններ եւ մատենագրական ցանկ Արովեանի մասին:

ԵՐԳԻԾԱԹԵՐԹ ԵՐԵՒԱՆՈՒՄ

Հակառակ «գրական պրոդուկցիա»-ի ֆանակական զգալի վերելքի, Հայաստանում մինչեւ այժմ էլ չեն կարողանում ստեղծել քիչ շատ լուրջ երգիծաբերք: Մի ժամանակ Երեսնամուս հրատարակում էր «Ձուռնա» երգիծաբերքը, ընթան յաջորդեց, «Կարմիր Մոծուկ»-ը: Սրա մահից յետոյ, Թիֆլիսում ծնունդ առաւ «Կարճ»-ը, բայց նոյնպէս շուտով խախտեց: Այս բոլոր ձեռնարկներն էլ, ընդհանուր առմամբ, անարիւն եւ խեղճ բաներ էին: Վերջին ֆանի տարիները, սակայն, այդ էլ չկայ. հորհրդ. Միութեան ամբողջ տարածութեան վրա մէկ հատիկ հայերէն երգիծաբերք գոյութիւն չունի:

Այժմ Երեսնամուս ուզում են լրացնել այդ պակասը. որոշւած է յունւ. 1-ից հրատարակել «Եղիմէ» անունով մի երգիծաբերք, որին պիտի աշխատակցեն հնէրից Լեւ-Կամսար, Փալանդուզ Մկօ, Դ. Դէմիրեան, Ստ. Զօրեան եւ ուրիշներ, մի շարք երիտասարդ երգիծաբաններ, ինչպէս եղ. հաջիկ, այլեւ Արուստեան եղբայրներ, Դանչօ եւ ուրիշ ընկալիչներ:

Թէ որքան յաջող եւ տեսական կը լինի «Եղիմէ»-ը, ցոյց կը տայ ապագան: Պէտք է նկատել, սակայն, որ երգիծաբերքի գոյութեան եւ զարգացման երկու հիմնական պայմանն էլ պակասում

են երեւանում – ազատ միջավայր, այսինքն խօսքի ազատութիւն, եւ հանդուրժող ոգի իշխանաւորների մէջ:

Եթէ «Կրօնորդը»-ը Մոսկւայում, կամ «Նեանդիդ»-ն Թիֆլիսում որոշ յաջողութիւն ունեն, գլխաւոր պատճառը այն է, որ ռուս ու վրացի բոլշեւիկները մտքով անելի բարձր են ու անելի լայնսիրտ, քան երեւանցիները:

ՍԱՍՈՒՆՅԻ ԴԱԻԻԹ

Հայպետերատը ձեռնարկել է «Մասունցի Դաւիթ» երկհատոր մեծ ժողովածուի հրատարակութեան: Ժողովածուի մէջ մտնելու է ժողովրդական վէպի մօտ 60 տարբերակ (վարիանտ): Առաջին հատորը բաղկանալու է մօտ 1000 էջից եւ ընդգրկելու է 40 տարբերակ, որոնցից շատերը գրի են առնւած վերջին տարիները եւ լոյս են տեսնելու առաջին անգամ: Բոլոր տարբերակներին կցւած են յառաջաբաններ եւ ծանօթութիւններ: Ժողովածուն խմբագրել եւ տպագրութեան պատրաստել է պրոֆ. Ման. Արեղեանը: Արտաքին ձեւաւորումն ու պատկերազարդումը կատարել է նկարիչ Յակ. Կոջոյեանը:

«ՎԱՀԱՆ ՏԵՐԵԱՆ» ԺՈՂՈՎԱԾՈՒ

Յունաբնի լրանում է վառ. Տերեանի ծննդեան յիսնամեակը եւ մահւան 15 ամեակը: Այդ առիւծ երեւանում պատրաստուում է մի ժողովածու, որ նոր նիւթեր է բովանդակելու բանաստեղծի կեանքի եւ ստեղծագործութեան մասին: Ի միջի այլոց, պատրաստւած են «էջեր Վ. Տերեանի յեղափոխական գործունեութիւնից»՝ Մոսկւայի դիւանական վաւերագրերի հիման վրա: Ժողովածուի մէջ մտնելու են Ն. Մառի մէկ յօդածը՝ «Իմ ուսանող վառն Տերեանի մասին», պրոֆ. Ի. Օրբելու յիշողութիւնները, Վ. Վահանեանի գրի առած տեղեկութիւնները Վ. Տերեանի գործունեութեան մասին հոկտեմբերեան յեղա-

շրջման օրերին Պետրոգրատում եւ Մոսկւայում, Ա. Շահիջանեան – Տերեանի գրութիւնը՝ «Տերեանի վերջին ուղեւորութիւնը», Բանաստեղծի աւագ եղբայր Զաւակեցու յուշերը եւայլն: Բովանդակութիւնից դատելով՝ ժողովածուն պէտք է լինի հետաքրքրական, նոր տեսլանքով հարուստ վաղամեռ բանաստեղծի կեանքի եւ ստեղծագործութեան լուսաբանութեան համար:

ՄԵԼԻՔՆԵԱՆ ՖՈՆԴ

Մելիքեան ֆոնդի 1935 թ. հրատարակութիւնների համար նախատեսւած է 125,000 ռուբլի: Արդէն տպագրութեան է յանձնւած 10 հատոր գիրք, որոնց թւում՝ Յակոբեանի «Ուղեգրութեան» 2րդ հատորը, Ե. Շահադեղի «Եւաչ. Արովանի Դիւանը», Յ. Մանանդեանի «Հայաստանի հին մարտարապետները», Ն. Սամէլեանի «Հին Հայաստանի Կուլտուրան», 3-րդ հատոր, պրոֆ. Զաւակեղի «Վիլլա Նիւրբեր Հայաստանի Սոցիալական Պատմութեան վերաբերել», պրոֆ. Յ. Օրբելու «Հայաստանի Արեւստի պատմութիւնը», Դ. Սիմոնեանի «Միֆ. Նալբանդեան» եւայլն: Տպագրւած պատրաստ են եւ շուտով լոյս կը տեսնեն պրոֆ. Մելիքեանի «Վրաց ազգիւրները հայերի եւ Հայաստանի մասին», Դ. Լեւոնեանի «Հայաստանի Պարբերական մամուլն սկզբից մինչեւ այժմ», հանգուցեալ Սոյ. Մելիքեանի «Հայաստանի երաժշտութեան պատմութիւնը», Ալի. Քալանթարի «Վաղարշապատի պեղումները», Հր. Աճառեանի «Արմատական Բառարանի յաւելածը» եւայլն:

ՄԱՆԿԱԿԱՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ

Բուրժուէշում կազմւած է հրատարակչական անանուն մի ընկերութիւն – «Մասիս» – 500,000 լէյ դրամազլովով: Ընկերութեան նպատակն է հրատարակել հայերէն լեզուով գրքեր կամ օտար լեզուներով հայերի մասին աշխատու-